

- Film
- Tárlat
- Zene
- Színpad
- Irodalom
- Kultúrpolitika

2018.09.23

Szobrot avattak a Nemzeti Színházban

Nyílt nappal kezdte meg a 2018/2019-es évadot a Nemzeti Színház szeptember 22-én, a teátrumban számos rendezvény várta a színházrajongókat. Kiemelt esemény volt Németh Antal színidirektor szobrának felavatása, amelyen köszöntőt mondott Fekete Péter kultúráért felelős államtitkár is. A szobor Matl Péter kárpátaljai művész alkotása.



Leleplezik Németh Antal színidirektor szobrát a Nemzeti Színház első emeletén

A Nemzeti Színházban szeptember 22-én megkezdték a 2018/2019-es színházi évadot, a nyílt napon sok izgalmas és érdekes programmal várták az érdeklődőket. A nap során, délután felavatták Németh Antal egykori színidirektor szobrát, Matl Péter kárpátaljai művész alkotását is a színház első emeletén. A jeles eseményen megjelent Fekete Péter kultúráért felelős államtitkár, aki hivatalos Facebook-oldalán is megemlékezett Németh Antal egykori színidirektorról. Az államtitkár Facebook-posztját változtatás nélkül közöljük.

„Visszakerült Németh Antal a színházi – és nem csak színházi – életünk vérkeringésébe

Az alkotó ember legnagyobb szorongását mindig a elfelejtéstől való félelem okozza. Különösen igaz lehet ez az olyan illékony jelenésre, vagy jelenségre, mint egy színházi előadás, amikor a színpad – értjük ezen most az előadást – és a benne mozgó-játszó színészek munkája előadásról előadásra más, és ezzel megismételhetetlenül egyedi. Nincs erre az egyszerűségre megoldás a mindenre megoldást kínálni látszó digitális korban sem, hiszen a képi rögzítés is csak egy adott, konkrét eseményt tud rögzíteni, amely más, mint az azt megelőző előadás ugyanabból a darabból megrendezve, ahogy más lesz a rá követő következő produkció is.

Persze, mindemellett a filmszalagon – ma már komputereken – megörökítés mégis méltó és a jövőnek szóló üzenetrögzítés, szemben például azokkal a színházi előadás-rendezésekkel, mint például dr. Németh Antal elhíresült *Ember tragédiája*-előadás, melynek ha filmes megörökítése nem is történhetett meg, megtörtént a rádiójáték-változatának viaszlemezen történő rögzítése Somlay Artúrral, Bajor Gizivel, és Csontos Gyulával, amely számunkra nem jelent a földelésben megkönnyebbülést, mert ez, a maga korában divatosá váló rögzítési mód mindössze kétszeri lejátszást engedélyezett érdeklődő tulajdonosának, így mára csak a rögzítés tényének vagyunk birtokában, a rögzített csodát pedig továbbra is csak elképzelni tudjuk.



Fekete Péter kultúráért felelős államtitkár beszédet mond a szoboravatáson

Dr. Németh Antalt mondtam, ami színházi rendező esetében meglepő címhasználat, hiszen, ha a maga korában még nem is feltétlenül, mára már teljesen elfogadott, mi több elvárt az, hogy egy valamire való rendező rendelkezzen magas szintű színházi – vagy bölcsészettudományi – végzettséggel, ahogy az is természetes, hogy a végzettségre mutató doktori (vagy egyéb) címet nem használják sem a színlapon, sem a teátrumi életükben.

Nem tudtam arról tájékozódni, Németh Antal adott-e erre a furcsa rögeszméjére magyarázatot, az én magán-fordításomban viselkedésére kétféle válasz is lehetséges: vagy alacsony származását kompenzálta ezzel, nem titkolt büszkeséggel – józsefvárosi proli családban született –, vagy fontosnak tartotta, s ebben akár a példamutatás szándéka is vezette, hogy a színházművészetben az olyan fontos pozícióban részt vevők, mint a rendezők, kell rendelkezzenek tudományos előélettel is (ő maga Berlinben, Bécsben, Münchenben, Párizsban és Kölnben végez színházi tanulmányokat...) Életét, mint minden valamirevaló jelentős művészt, csúcsok és hullámvölgyek, sikerek és bukások, fölemelések-fölemelkedések és kegyvesztettségek-mellőzöttségek tarkítják.

Nehezen összeszámolható bemutató-előadásai számbavételekor figyelemre méltó makacs visszatérése a három nagy magyar drámai ikonhoz, Vörösmarty *Csongor és Tündéjéhez*, Katona *Bánk bánjához*, de leginkább – a színpadi létezettségében máig vitatott drámai költeményhez – *Az ember tragédiájához*. Három nagy színházi korszakát különíti el a színháztörténet, a kezdeti kísérletezésekben gazdag szegedit (két évad – félszáz rendezés), a Nemzeti Színházban eltöltött és átküszködött-verekedett kilenc évet (mintegy száz rendezés), és az azt követő, általam csak kallódások korának nevezett harmadik korszakot, amely szintén durván félszáz rendezést jelent. Összesen tehát mintegy kétszáz rendezést írhatunk Németh Antal számlájára, beleszámítva ebbe a külföldi létre segítéseket is. Hogy most a középső, Nemzeti Színházbeli munkásságára koncentrálunk egy pillanatra, ez azért lehetséges és elvárható, mert a Nemzeti Színházban vagyunk, és a jeles rendezőelőd szoboravatását celebráljuk, melynek készítője Matl Péter szobrász, a gesztus-esemény megálmodója pedig méltó utódja a székében, Vidnyánszky Attila.



Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház igazgatója

Németh Antal kinevezését a Nemzeti Színház élére „puccsként” emlegették a maga korában, és Kárpáti Aurél vezetésével szüntelen támadásnak vetették alá rendezői-igazgatói tevékenységét; és visszatekintve nincs ezen semmi csodálkozni való, ahogy azon sincs, hogy a Nemzeti igazgató-váltásait azóta is, mind a mai napig, a támadások és elfogadások, a megkérdőjelezések és támogató felkiáltó jelek levegőbe rajzolása kíséri.

A nemzet színházának élén végzett igazgatói-rendezői munkáját két törekvés feltétlenül jellemzi: egyrészt az, hogy nemzeti drámakincsünket igyekezett eljuttatni a lehető legmagasabb minőségi megvalósításokkal a nagyközönséghez, másrészt, felzárkóztatni a színházat az európai színházi világ színvonalához, elvárásaihoz. Hogy sikerült-e neki, vagy sem, az autentikus válaszadás erre nyilván színháztörténeti és -elméleti szakemberek feladata. Annyi bizonyos, hogy törekvése, kapcsolódni az európai- vagy világtendenciákhoz, ugyanakkor nemzeti drámakincsünk felmutatása valahány évadban, ma is biztos tájékozódási pont kell legyen első számú színházi fórumunk regnáló igazgatójának. (Csak apró megjegyzés: érdekes, hogy Németh Antalt már szegedi korszakában izgatta a nemzeti színház létének és szükséges színházi státusának a kérdése: javaslatok sorával élt, hogyan lehetséges az elveszített kolozsvári színház helyébe a nemzet színházává tenni a szegedi teátrumot – ez törekvése is, mint annyi egyéb kísérlete, ebben az esetben sem járt sikerrel...)

A gazdag életműből napestig szemelgethetnénk az értékeket és érdekességeket, de sem a szándékom, sem a feladatom nem ez. A mellett azonban nem mehetek el fölemlítés nélkül, hogy színházi tevékenységétől nem különválaszthatóan, szakírói munkálkodása is jelentős volt Dr. Németh Antalnak, ma is fontos és használható gyűjtőmunkájának eredménye – gondoljunk bele, az évszámokból kiderülhet valamennyiünk számára, egy, még nagyon is fiatal emberről van szó – a Színészeti Lexikon (1930), az 1933-ban jelent *Az ember tragédiája* a színpadon, majd az 1935-ös *A Bánk bán* száz éve a színpadon című monográfia. Ebbéli ténykedése és szakértelme leginkább egy másik nagy, szintén az állandó támadások kereszttüzeiben dolgozó rendező-dramaturg munkásságával, Hevesi Sándoréval rokonítható.



Miért tartom fontosnak a jeles előd színházi szobrának felállítását a Nemzeti Színházban, mely nem kijelölt és elvárt kötelessége az utókornak, de méltánylandó gesztusa? Rövid avató-beszédem elején a felejtésről beszéltem. Németh Andorról, tudomásom szerint, de javítsanak ki, ha tévedek, még utca sincs elnevezve, míg a ceglédi születésű örök ellenlábasról, a színházi kritikus Kárpáti Aurélról igen nevezetesen a szülőhelyén. Ott biztosan nem felejtik el az igen vitriolos téntával a gondolatait papírra vető színházi szakembert. Szerencsére, és a nem csak fejben emlékezőknek köszönhetően, Németh Antal is a helyére kerül lassan. Ennek első megnyilvánulása a Latinka ház átnevezése-átminősítése – szintén Vidnyánszky Attila igazgató úr produktív emlékezete folytán – Németh Antal Színházművészeti és Kulturális Központtá, Kaposvárott.

A mostani szoboravatás egy emblemikus színházi helyen szintén jelentős kísérlet arra, hogy a múlt század első felének egyik legfontosabb – s az utókor számára megkerülhetetlen – rendező-dramaturgja, elméleti-gyakorló színházi embere a helyére kerüljön az egyetemesebb színháztörténetben. Egyben jelenünk részévé is váljék, ne csak egy név maradjon fenn utána – gondolok itt arra, ha csak a látogatók töredéke utána néz a szobor felfedezését követően a megformált életművének, máris visszakerült Németh Antal a színházi – és nem csak színházi – életünk vérkeringésébe. A létrehozók felé köszönetnyilvánítással, Dr. Németh Antal életműve iránti megkülönböztetett tisztelettel adok jelet az alkotás leleplezésére, életünkbe beemelésére.”



A szobor Matl Péter kárpátaljai művész alkotása

Kultúra.hu

Fotó: Csákvári Zsigmond

Kulcsszavak: Nemzeti Színház, nyílt nap, 2018/2019-es évad, színház, szoboravatás, Németh Antal, színidirektor, Fekete Péter, köszöntő, **Matl Péter**, szobrászat, Vidnyánszky Attila

[Ajánlom](#) 110 ember kedveli. Az ismerőseid közül te lehetsz az első.

Cikk nyomtatás

Link küldés

az oldal további hírei



Az ördöglakat titka

2018.11.25

Egy múzeum évszázadokig őrizhet egy tárgyat, ám előfordul, hogy az idők során elvesz a róla szóló információ. A muzeológus egyik legizgalmasabb feladata éppen az, hogy fotók, kéziratok segítségével megfejtse ezt az elfeledett identitást.